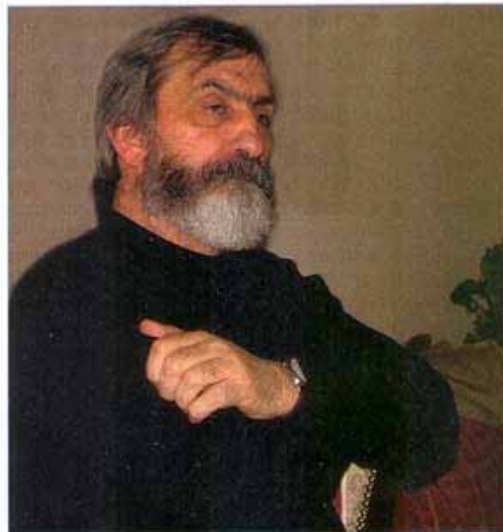

У години јубилеја – резултати за понос Србије

Ове године, Педагошки факултет у Јагодини слави двоструки јубилеј: 110 година од оснивања Школе за образовање учитеља у Јагодини и 15 година рада Факултета. Ова високошколска установа од изузетног значаја за регион, баштини традицију Мушке учитељске школе која је основана 1898. године уредбом краља Србије Александра Обреновића. Кроз дугу историју образовања у овој школи, кумулирани су искуство, знање и љубав према образовању учитеља као једном од најодговорнијих и најделикатнијих позива, а прича о старој Мушкој учитељској школи у Јагодини једна је од најлепших прича о васпитно-образовним установама у Србији и у региону. Она и данас плени својом посебношћу и после сто десет година представља непревазиђени узор и модел за савремено образовање. Зато не чуди што управо подсећањем на свечано отварање Мушке учитељске школе професор мр Сретко Дивљан, декан Учитељског факултета у Јагодини, почиње причу о Факултету и његовом значају данас.

– Приликом свечаног отварања Школе, њен први управник Сретен Аџић одржао је говор који није био обичног свечарског карактера, већ је представљао програмску оријентацију и принципе рада нове учитељске школе. Између осталог, он је рекао: „...Заиста, господо, нека је школска зграда златна, нека су школска учила најсавршенија, а ђачићи прави анђели, кад се даду они у руке неуку и неспремну учитељу, тешко ће бити тој школи и тој деци и оној просвети коју ће она добивати од тога учитеља. А, нигде нису тако опасне и тако недогледне зле последице од лошег мајстора, као што су у школи. Отуда су добре учитељске школе важна потреба државна и народна.“

Управник Аџић је том приликом такође рекао: „Једна од тих мана је у томе што су сви наши стручне и средње школе, не изузев и ону најнижу, основну, гајиле ону високу науку пуну сувопарних теорија и неразумљивих система, а од практичног живота су се клоњиле, либиле и чисто стиделе. Отуда је дошло

„Треба да схватимо да је свако дете рођено да буде геније, на свој начин. Посебност сваког детета је у основи европског начина размишљања о образовању, и управо на тим релацијама је стратегију образовања утемељио оснивач ове школе Сретен Аџић“, каже Сретко Дивљан

оно, што су се на пример чак и у основној школи предавали по неки предмети скоро у оној опширности и скоро на онај начин, како су понекад предавани у вишим школама (треба само помислити на хришћанску науку, граматику, земљопис, историју српску). Отуда је оно, што је на течење непостојанога знања из наука полагано у свим овим школама свеколика пажња, а на зрело и природно мишљење и на примеру стеченог знања у животу није се често ни освртало, али је се то сматрало као нешто простачко и недостојно школе. А отуда је после потекло и оно, што је наш народ стао нерадо давати децу у школу – у школу која му омладину није припремила за живот, већ за неку апстрактну науку одвојену од живота“. Све ово што је говорио први управник Учитељске школе пре 110 година, скоро да у потпуности може осликати и садашњи тренутак у нашем образовању.

Да ли је наш образовни систем спреман да прихвати поуке из прошлости, и шта Педагошки факултет Јагодина може да уради како би се деца у већој мери него до сада у школама припремала за живот?

– Управо следећи традиционалну програмску оријентацију у образовању учитеља, коју је поставио Аџић, ми заједно са развијањем планова и програма за редовну теоретску на-

Улаз са парком

ставу која се одвија на факултетима, истовремено развијamo и нови концепт професионалне праксе наших студенata. У партнерској сарадњи са Институтом за педагошка истраживања из Београда и Педагошким факултетом из Хелсинкија, ове школске године почели смо са организацијом и реализацијом новог концепта професионалне праксе. Основни квалитет новог модела праксе је у организованом и добро надзираном раду студената који се обавља искључиво у јагодинским основним школама по осмишљеним и јасно конципираним студијским програмима. За разлику од ранијих година, пракса се обавља у трајању од четири до пет недеља, континуирано је организована у току целе школске године, по унапред планираном и усвојеном календару, по унапред планираним и добро конципираним студентским захтевима које студенти реализују у оквиру праксе. У току ове школске године урадићемо и проверу наше студентске праксе, а у провери ће учествовати како наши студенти, тако и наши ментори, учитељи који ће такође дати своје мишљење о томе како они виде нашу студентску праксу, шта јој замерају и шта предлажу у циљу усавршавања. Тако ће у наредном периоду пракса бити равномеран сегмент развоја студијских програма, као што је развој и оних програма који се односи на теоретску наставу која се од-

вија у нашим школама, у учионицама и на факултету.

Прво што у просвети морамо да урадимо, а што би требало да важи за сва времена, јесте

Пројекти Темпус и Корак

У овој и наредној школској години, Факултет у Јагодини је координатор Темпус пројекта, чија је тема реформа курикулума. Ово је једини факултет за образовање учитеља и васпитача у земљи који је добио Темпус пројекат, најпрестижнији тип развојних пројеката Европе за високо образовање. Реализује се у сарадњи са сродним факултетима у Атини, Хелсинкију и Копру. Од домаћих партнера, ту су учитељски факултети у Ужицу и Врању, као и Центар за стручно образовање Филозофског факултета у Београду. Оно што истичу на Учитељском факултету у Јагодини и до чега им је посебно стало, јесте да промовишу схватање реформе курикулума као нечега што се не завршава словима и бројкама на папиру.

На пројекту Корак – финско-српски међувладин програм – у претходним годинама Учитељски факултет је већ промовисао планове и програме и дао их домаћим и страним стручњацима на оцењивање. Пошто су добили одличне оцене, спокојно чекају акредитацију, али и настављају са реформом рада Факултета, тврдећи да реформа није кампањски рад већ незаобилазни део живота сваке установе.

– Радећи годинама се Педагошким факултетом у Хелсинкију као најближим сарадником чији су студенти образовани тако да су њихови ђаци званично већ осам година најбољи у свету – што показују резултати Финске на ПИСА тестовима – постали смо сигурни да курикулум, план и програм, не сме остати слово на папиру за које ће неко рећи да само задовољава стандарде, а да се у ствари ради по старом. Реформа курикулума на Темпус пројекту односи се на време од тренутка кад студент први пут уђе на факултет, али не завршава се кад он добије диплому – истиче Виолета Јовановић.

Темпус пројектом Педагошки факултет у Јагодини наставља реформу читавог наставног процеса и праксе студената, у свим сегментима. У току је реализација истраживања која ће се одвијати истовремено у Србији, Грчкој и Финској. Истраживање ће показати која знања и вештине треба да поседује учитељ, што ће и наше образовање упутити на прави пут у предстојећим корацима. Сигурно је да се не може осавременили рад једне образовне установе на основу тога што сматрате, мислите или верујете да би требало „овако“ или „онако“, кажу на Факултету у Јагодини.

Осим Темпуса, на Факултету се у овој години одвија и пројекат у сарадњи са Владом Републике Финске. Пројекат, поред набавке вредне литературе, обухвата и низ научно-стручних скупова. Већ у децембру одржан је скуп „Књижевност за децу у науци и настави“. Овај скуп отворио је амбасадор Републике Финске. Учесници су били професори са свих државних универзитета у Србији, Републици Српској и Македонији. Тематика ових скупова у потпуности је усмерена на оно што се догађа у школском животу, и резултати су оцењени као допринос како науци, тако и настави српског језика и књижевности. У току ове године одржаће се у оквиру истог пројекта још четири стручно-научна скупа. Први у низу биће посвећен настави енглеског језика у нижим разредима основне школе, “Responding to Diversity in Teaching Young Learners”, на коме ће предавачи бити угледни професори методике наставе енглеског језика из земље и иностранства. Професор Ричард Пембертон са Универзитета у Нотингему, Енглеска, са задовољством је прихватио да учествује на овом скупу. У припреми је и интернационални скуп из хуманистичке групе предмета под насловом “Етичка димензија образовања”.

Учитеље и студенте из Учитељског факултета у Јагодини који су присуствовали овом скупу позивају да у најскоријем периоду учествују и у раду научно-стручних скупова из области етике у образовању и настави енглеског језика.

Читаоци НИИ-а више информација могу пронаћи на новом сајту www.pcfja.gd.ac.yu. Овај сајт је на такмичењу Web-Fest освојио пето место у категорији едукативних сајтова, а шта то значи најбоље говори податак да је у друштву сајтова као што је сајт пројекат „Растко“.

да децу научимо да мисле, а то не можемо без оваквог концепта праксе где се студент припрема за мисаоно активирање деце и развој њихових потенцијала. Наравно, родитељи су, што се често губи из вида, координатори тог потенцијала и учитељ их мора посматрати као партнере.

Шта са децом која немају родитеље? Да ли ту школа прави пропусте, због чега се дешава да деца без родитеља често заврше на животној странпутици?

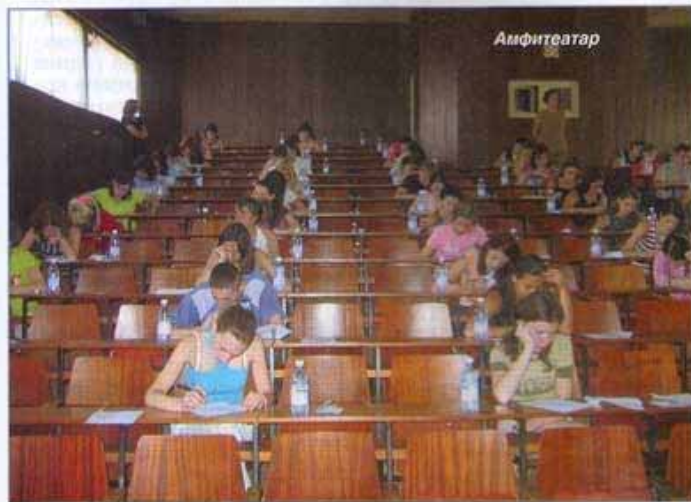
- Веома је важно да деца која немају родитеље буду адекватно третирана, како у школи тако и у дому, ако у дому живе. Зато је наш факултет формирао смер за домске васпитаче који ће бити потпуно спремни да изграде поверење и спону између човека и детета и његове будућности.

Данас је полазак у школу велики стрес за родитеље и децу. Мора ли школовање да буде стресно?

- Наравно да не мора. Ми морамо научити дете да иде ка циљу, да учи и ради, али морамо му обезбедити да то чини без стреса. Ако детету само кажемо да оно што је урадило није добро, дете не схвата шта смо хтели да му поручимо. Детету не смео давати дефиниције, већ објашњења и путоказе који ће му помоћи да само дође до сазнања. Дефиниција је крај, а не почетак мисаоног процеса. Дакле, треба градити партнерски однос са дететом, а не да му ви будете судија, треба га социјализовати, да разуме шта је то друштво и какву оно има улогу у друштву. У супротном, не треба да се питамо зашто су нам деца таква.

Родитељи би хтели да њихово дете заузме најистакнутије место у друштву, да буде веома успешно и постиже врхунске резултате, укратко – да буде геније. Како школа може да утиче на преамбициозне родитеље?

- Треба да схватимо да је свако дете рођено да буде геније, на свој начин. Посебног сваког детета је у основи европског начина размишљања о образовању, и управо на тим релацијама је стратегију образовања утемељио оснивач ове школе Сретен Аџић.

Интервју: Доцент др Виолета Јовановић, продекан за наставу

Кроз реформу до Европског стандарда образовања

Педагошки факултет у Јагодини данас образује стручњаке на три смера – смер за учитеље, смер за васпитаче у предшколским установама и смер за домске васпитаче. Ово је један од првих факултета у земљи који, захваљујући ангажовању својих наставника и учешћу на Кораку, финско-српском пројекту за образовање и усавршавање наставника у Србији, већ неколико година ради по плановима и програмима услагашеним са болоњским захтевима образовања. О овој, и осталим специфичностима Педагошког факултета говори нам продекан за наставу, доцент др Виолета Јовановић.

- Специфичност програма за образовање учитеља Педагошког факултета у Јагодини чини га јединственим у Србији, а састоји се у томе да, поред основног знања и образовања за учитеље, ми од треће године нудимо и такозвану модуларну наставу, предметну наставу, којом би наши студенти могли да појачају своје знање и компетенције из једног од предмета који се предаје у четвртог, петом и шестом разреду основне школе. На тај начин ми смо желели да одговоримо животним условима а не неком идеално замишљеном стању, јер је чињеница да у великом броју наших основних школа управо недостају предметни наставници, те наставу изводе учитељи. Истовремено, желели смо да урадимо нешто што се већ ради на Западу, а то је да учитељ има довољно знања да превaziђе тај први степен и да након четири разреда уђе у пети и шести разред, да настави да прати своје ђаке, да им на неки начин ублажи стрес који представља прелазак ученика из четвртог у пети разред, из рада са учитељем у предметну наставу. Ту смо врло захвални нашем Универзитету у Крагујевцу који је имао разумевања за нашу идеју и одобрио овакав студијски програм.

Формирањем смера за васпитаче у предшколским установама, ви сте јасно подвукли важност предшколског образовања. Реците нам нешто о томе.

- Посебно бисмо нагласили да наш васпитач у предшколским установама има трогодишње основно академско образовање које омо-

„Ми желимо да упутимо велики апел нашој заједници да има мало више слуха за образовање уопште. Имам утисак да наша држава запоставља ту област, за разлику од других држава које праве бренд од образовања, промовишу своје државе и националне културе путем врло снажних образовних система који им представљају врсту извозног производа – као што то ради Финска, на пример”, каже Виолета Јовановић

Хор и предшколци

гућава директну проходност на мастер студије. То нису, желим да нагласим овде, струковне студије након којих они могу да упишу само годину дана специјализације, већ основне академске студије у трајању од три године, након којих постоје двогодишње мастер студије. Основне академске студије у трајању од четири године дају потпуно исто звање и квалификације васпитачима као и ове које трају три, као и исту спремност за мастер. Ми смо, што је сасвим реално, сматрали да је васпитачу довољно трогодишње образовање да би ушао у васпитну групу да ради. Од наредне школске године најављујемо акредитацију и двогодишње мастер студије. Тако ћемо вероватно бити међу првима у земљи који ће понудити нашим васпитачима и мастер образовање. То је веома важно јер на тај начин ми нашим васпитачима за рад у предшколским установама омогућујемо да врло брзо, након три године, постану потпуно оспособљени и компетентни да раде као васпитачи у предшколским установама, а студентима који су амбициозни и желе да наставе образовање, омогућујемо мастер, да након завршетка петогодишњег образовања буду дипломирани васпитачи у предшколским установама. Јер, дипломирани васпитач-мастер не може да буде нико други сем оних који су завршили петогодишње

образовање. То је велика тренутна забуна која се прави на тржишту радне снаге и на тржишту образовања. Значи, трогодишње и четворогодишње академско образовање је образовање потпуно истог степена. Истовремено, предвиђено је да сви студенти који су завршили трогодишње струковне школе могу да положе диференцијалне предмете и да стекну нову могућност да наставе не специјализацију, већ мастер студије, односно да се упишу на четврту и пету годину, пошто положе диференцијалне предмете који чине разлику између академских и трогодишњих струковних студија.

Значи, на тај начин чувате традиционалне вредности образовања, а истовремено се уклапате у модерне токове образовања?

- Да, и даље смо у традицији коју нам је као завештање оставио Сретен Аџић, што значи да наше студенте не задржавамо на неким примарно теоретским знањима која не функционишу у пракси, већ настојимо да их што пре оспособљавамо да раде свој посао, да у школи стекну она знања која ће их већ после три године послати у живот, а да касније најамбициознији, најбољи, најзаинтересованији за науку и даље усавршавање, остану на факултету и да стекну додатна знања која ће преточити у праксу. Тенденција и болоњског начина образовања јесте да их што пре пошаљемо у живот, зато се степенује образовање, па студенти који желе да буду више везани за праксу и за живот и за производњу и рад, већ после три године могу да раде. Остали могу да се баве науком и да после мастера наставе докторске студије.

Да ли већ сада пружате могућност мастер студија?

- Ове године Факултет је први пут уписао мастер студије из групе предмета - енглески језик, српски језик и књижевност, познавање природе и друштва, музичка култура и ликовна култура. То је једна врста пилот мастер програма. Интензивно радимо на томе да од следеће школске године акредитујемо све наше мастер смерове и да заокружимо тај образовни процес, како код учитеља тако и код васпитача у предшколским установама. Значи, да им дамо интегрисане студије које би подразумевале трајање од три или четири године и завршиле се са мастер студијама које једине дају диплому „дипломирани учитељ“, „дипломирани домски васпитач“ и „дипломирани васпитач у предшколским установама“.

Које могућности пружа ваш трећи смер - за домске васпитаче?

- Смер за домске васпитаче за рад у домовима је врло атрактиван смер, који имамо само ми и Педагошки факултет у Сомбору. То је занимање коме се у Европи посвећује велика пажња, нарочито у Словенији са којом ми имамо врло добру сарадњу. Ми до сада нисмо имали стручњаке за рад у домовима - студентски дом, дом за средњошколску омладину, дом за децу без родитељског старања. Имали смо васпитаче који су предметни на-

Општина ослонац за боље услове рада

На питање да ли локална самоуправа у Јагодини подржава и помаже рад Учитељског факултета у Јагодини, декан Сретко Дивљан каже:

- Нама је председник општине Драган Марковић Палма, када смо разговарали, обећао да ће све учинити да нам омогући да се школа „Никола Тесла“ одсели из наше зграде, иако то не спада у надлежност општине, већ је то посао Министарства које 16 година гради ову школу.

Председник општине се лично ангажовао да се уреди парк који припада школи, који је некада био најпознатија ботаничка башта - чак је један део парка две године старији од београдске Ботаничке баште. Помогао нам је да реконструишемо кров који је пропадао. За остале послове које треба обавити у школи, он је планирао још 12 милиона динара. Тако ћемо, као светска установа по резултатима, наставити свој пут у бољим условима рада.

ставници и који нису нашли посао у струци. То су учитељи који се нису запослили, професори књижевности, хемије, физике или биологије. То су наставници који нису домски васпитачи, нису полагали домску педагогију и методику рада домског васпитача, немају одговарајуће претходно образовање које се тиче, рецимо, ненасилног решавања проблема, интеракције и комуникације у васпитном раду, менталне хигијене. Наш смер пружа читав комплекс знања која су неопходна за рад у једној таквој специјализованој установи. Та установа није школа да би у њој радили професори. Ми смо препознали потребу друштва за таквим профилом и тенденција нашег факултета је да ојача тај смер као и да организује перманентно образовање постојећих домских васпитача, да у току семинара и других врста едукативних програма стекну нова знања која су им важна у струци коју су изабрали силом прилика.

Да ли ваш факултет има адекватне услове за студије, сходно Болоњској декларацији?

- Захваљујући нашем Темпус пројекту и двогодишњем боравку на програму Корак, Факултет је врло добро опремљен и прати савремену образовну технологију. Међу првима смо у Србији формирали специјализовани центар за учење са 20 компјутера који су дванаест сати дневно на располагању свим нашим студентима. Они су директно укључени на брзи Интернет. То је специјализована учионица у којој студенти могу да уче и раде своје дипломске, магистарске и специјалистичке радове, самостално или по упутству које су добили од својих професора.

Имају ли студенти на располагању одговарајућу литературу за студије?

- Оно чиме се посебно поносимо јесте библиотека нашег факултета која је стара колико и наша школа и пуна је легата. Ми ћемо у наредном периоду радити поновни инвентар тих старих, ретких књига које имамо на Факултету, а истовремено идемо у корак са савременим библиотекарством. Тако, набављамо најсавременију литературу, годишње у вредности већој од годишње набавке многих градских библиотека, имамо пуноправно чланство у Кобису, за претраживања користимо двадесетчетворочасовну интернет-конекцију на сваком рачунару на Факултету. Кобис систем је преко факултетске рачунарске мреже повезан са академском мрежом, имамо приступ Кобсон систему, каталозима свих библиотека Србије које су у систему Кобис. Такође наши подаци су доступни корисницима других факултета. Иначе, библиотека је за последњих годину дана обогатила свој фонд за 1.063 књиге, односно за 528 нових наслова. Од тога је велики број најсавременије методичке литературе на енглеском језику, која је набављена уз донацију финске амбаседе, а у функцији је семинара за професионално усавршавање учитеља и наставника нашег региона. На тај начин Факултет доприноси бољој наставној пракси у нашим основним школама. А тек предстоји развој у оквиру Темпус пројекта где је одобрен фонд од 12.000 евра. Средства ће бити утрошена на снабдевање

књигама из свих студијских подручја која се изучавају на нашем факултету.

Ви сте, дакле, обезбедили све услове за студенте. А да ли је решен проблем простора Факултета који сада користи средња школа?

- Ми желимо да упутимо велики апел нашој заједници да има мало више слуха за образовање уопште. Имам утисак да наша држава запоставља ту област, за разлику од других држава које праве бренд од образовања, промовишу своје државе и националне културе путем врло снажних образовних система који им представљају врсту извозног производа - као што то ради Финска, на пример. Они су организовали педагошки туризам, читав свет иде у Финску и учи како се уче студенти и ђаци, и како образовање утиче на јаку привреду. Наша држава је помало заборавила на овај сегмент. Престале су све реформе у основној и средњој школи. Овај негативни тренд постоји у свим сегментима образовања, а у пакету заборављених је и наш факултет. Већ 16 година наше Министарство и наша држава нису нашли начина и пута да доврше - изградбе Средњу техничку школу "Никола Тесла", и исеље ову школу из просторија нашег факултета. Уз бриљантан рад и све услове које смо задовољили и одличне резултате које смо постигли на свим пољима, од науке, образовања, интернационалне сарадње - ми не можемо да стекнемо тај један услов, а то је да добијемо целу зграду која нам припада, која је у власништву Факултета. Ми радимо у веома скућеном простору, јер две трећине заузима техничка школа. Педагошки факултет у Јагодини својим резултатима шири славу наше земље у Европи. Иностранци партнери траже да раде са нама, ангажују нас на својим пројектима. Недавно смо имали сусрет са финским експертима за интернационалне пројекте, који не само да хоће да раде са нама на већ формулисаним програмима, већ желе да се укључимо у планирање међунационалне сарадње, да заједно са њима анализирамо текуће проблеме у целој Србији и предложимо области будућих интернационалних пројеката. Онда ће се ти програми понудити другим факултетима у Србији који желе да учествују на њима. Кроз ту сарадњу нашег факултета и страних партнера, милиони евра треба да уђу у нашу земљу, а наша држава не може да нам обезбеди да радимо у сопственом простору да бисмо имали још боље резултате.

